

INICIATIVY EVROPSKÉ KOMISE V OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ A ELEKTRONICKÉHO UČENÍ

Daniel Kindl
Národní knihovna ČR

Evropa a vzdělání – obecné principy, prostředí

Vzdělávání stojí v popředí zájmu všech zemí Evropské unie. Vzdělávací systémy se v jednotlivých státech Evropské unie liší vzhledem ke kulturní tradici i vzhledem k tomu, že jednotlivé členské státy odpovídají za svou vlastní vzdělávací politiku. Evropské fórum vzdělávání však poskytuje základní platformu, jež ve svých principech spojuje úsilí členských států, aniž by se snažila o vytvoření jednotné evropské vzdělávací soustavy. Nabízí a rozšiřuje možnosti vzdělávání v rámci celé Evropské unie ve formě mezinárodní nabídky vzdělávání v zahraničí, tvorby inovačních projektů v oblasti vzdělávání, sítě akademické a profesionální expertizy, vytváření platformy pro sjednocování strategie informační politiky jednotlivých států Evropské unie.

Funkce Evropské komise se obecně zaměřuje na 3 hlavní oblasti: legislativní (ve smyslu návrhů zákonů), dohlížecí (ve smyslu dohledu na dodržování evropských úmluv), exekutivní (zodpovídá za implementaci politiky EU). Smlouva o Evropské unii a její doplněk Amsterdamská smlouva stanovily oblast vzdělávání a odborné výchovy za jeden z hlavních úkolů Evropské komise.

Generální ředitelství pro vzdělání a kulturu (Directorate-General for Education and Culture), které spadá pod Evropskou komisi a úzce spolupracuje s dalšími odděleními, napomáhá uchovávat různorodost evropské tradice ve vzdělávání. Zároveň hraje hlavní roli v anticipaci požadavků na vzdělání, podporuje formování evropské vzdělávací politiky a vytváří mechanismy pro její implementaci.

Bílá kniha o vzdělávání

V roce 1995 přijala Komise jeden ze základních dokumentů pro oblast vzdělání, tzv. Bílou knihu o vzdělávání a odborném výcviku s názvem „*Teaching and learning: towards the learning society*“ (Vyučování a učení na cestě k učící se společnosti). Dokument měl napomoci členským státům Evropské unie v rozvoji vzdělávací politiky a usnadnit cestu evropských států k učící se společnosti, založené na získávání nových znalostí a dovedností a na programech celoživotního vzdělávání.

Výzva k vytvoření učící se společnosti měla své opodstatnění jednak v oblasti ekonomické: otevřenost vůči světu, konkurenceschopnost a příprava kvalitních odborných kádřů; a jednak v oblasti společenské: čelit nebezpečí rozdělení společnosti na skupinu, jež má odborné vzdělání, a na ty, kteří odborným vzděláním nedisponují.

Dokument dále zdůrazňoval tři základní faktory změn probíhajících v evropské společnosti:

- vliv informační společnosti na změnu povahy a cílů pracovních činností,
- vliv internacionalizace v oblasti pracovních příležitostí,
- vliv vědy a nových technologií, jež by mohly vyvolávat iracionální obavy.

Cílem této iniciativy Evropské komise bylo podpořit vzdělání mimo jiné pomocí systému osobních karet odborné kvalifikace, sblížit podnikovou a školskou sféru natolik, aby se otevřela cesta pro celoživotní odborné vzdělávání pracovníků výrobní sféry, zapojit do vzdělávacích programů podniky a rozvinout tak učňovské vzdělávání v souladu se stanovami programu Leonardo da Vinci, podpořit výuku jazyků ve smyslu zdokonalování se ve třech základních jazycích Evropské unie a postavit v podnicích investice do vzdělání na roveň kapitálových investic nehmotné povahy.

Vzdělávání a ekonomika

Zasedání Rady EU v Lisabonu 23.–24. března roku 2000 postavilo vzdělávací politiku na první místo v oblasti zájmů a cílů Evropské unie, tyto záměry byly potvrzeny na dalším zasedání Rady ve Stockholmu roku 2001. Hlavním cílem následující politiky Evropské unie v oblasti ekonomické a v oblasti vzdělávání bylo „vytvořit nejkonečnější a nejdynamičtější ekonomiku založenou na znalostech a vzdělání na světě, schopnou udržovat ekonomický růst pomocí rozšiřování a zkvalitňování pracovních míst a s hlubší sociální soudržností“.

Důsledkem změn v evropské politice vzdělávání a odborné výchovy jsou nové principy spolupráce mezi jednotlivými členskými státy s využitím „otevřené metody spolupráce“, jejíž zásady byly v Lisabonu definovány. Tato metoda vytváří cestu ke koherentní evropské politice ve vzdělávání.

Kandidátské země Evropské unie byly na základě Boloňské deklarace o prostoru pro vyšší vzdělávání (The Bologna Declaration on the European space for higher education – 19. 6. 1999) zahrnuty do tohoto procesu především na úrovni vysokoškolského vzdělávání.

Podpůrné programy Evropské unie pro vzdělávání a odborný výcvik mládeže přinesly patnáctileté zkušenosti z předchozího období, zároveň také poskytly platformu pro rozšíření snah v této oblasti. Programy jsou založeny na decentralizované bázi národních agentur ustavených ve všech účastnických státech. Akční plány a pracovní programy sledují zprávy odborníků v oblasti vzdělávání.

Mezi hlavní dokumenty deklarující základní cíle evropské vzdělávací politiky patří:

- Akční plán mobility (Action plan for mobility), podporovaný vládami členských států od prosince roku 2000;
- Akční plán eLearning: návrh vzdělávání pro zítřek (The eLearning Action Plan: Designing tomorrow's education), přijatý komisí v březnu 2001;
- Akční plán mobility a odborných dovedností (Action Plan for skills and mobility), navržený k přijetí v lednu 2002;
- pracovní programy, jež jsou výsledkem implementace zpráv o konkrétních budoucích cílech vzdělávání.

Obecně tyto iniciativy nesměřují k tvorbě rozhodnutí ve formě direktiv; jejich výsledkem jsou doporučení, konzultace, pilotní projekty apod.

Strategie rozvoje vzdělávání v EU

Strategie rozvoje vzdělávání Evropské unie je zaměřena zhruba na 7 základních oblastí zájmu:

1. Vzájemná spolupráce členských států ve vybraných oblastech vzdělávání

Tato spolupráce členských států je založena na odpovědnosti členských států za vnitřní vzdělávací politiku. Články 149 a 150 *Smlouvy o Evropské unii* deklarují podporu aktivit členských států na státní a oblastní úrovni v oblasti mobility studentů a pedagogů, spolupráce škol a univerzit, rozvoje distančního studia, zvyšování kvalifikace, odbornosti a úrovně kurzů apod. V této oblasti probíhají dvě úrovně aktivit: Evropská komise má odpovědnost za společné projekty *Socrates a Leonardo da Vinci*. Na základě vzájemných dohod mezi jednotlivými členskými státy probíhá řada vzdělávacích aktivit, jež jsou zdrojem doporučení, pracovních dokumentů, pilotních projektů a výměny zkušeností. Oblast spolupráce souvisí též s přijetím nových členských států EU, které již participují na projektech *Socrates a Leonardo da Vinci* a účastní se informačních setkání.

2. Vzdělávání

Na poli výuky probíhá celá řada aktivit umožňujících studium v zahraničí podporovaných projektem *Socrates*, spolupráce na úrovni vysokých škol v rámci projektu *Tempus* (na něm participují na mezinárodní úrovni přidružené státy mimo Evropu – Mongolsko a státy severní Afriky). V roce 1976 se ministři školství evropských států dohodli na vytvoření evropské vzdělávací sítě, jež by sloužila jako základ k lepšímu pochopení a porozumění problémům v oblasti vzdělání všech 19 států Evropského společenství. Informační síť pro vzdělávání pod názvem *Eurydice* formálně zahájila svou činnost v roce 1980. Na svých stránkách kromě jiného uveřejňuje rozsáhlé informace o vzdělávacích systémech jednotlivých členských států EU v databázi *Eurybase*, Evropský tezaurus vzdělání (volně ke stažení).

V roce 1986 se pozornost obrátila od tvorby informační sítě k přímé výměně studentů v rámci programu *Erasmus*, jenž se stal jedním z nejúspěšnějších programů zahájených Evropskou komisí. Zahrnoval 12 zemí EU a od roku 1992 participující státy navzájem nostrifikují dosažené vzdělání na základě deflací uvedených v *Smlouvě o EU* a na základě Maastrichtských dohod.

Zkušenosti z programů *Socrates*, *Leonardo da Vinci* a z programů pro mládež zahájených v roce 1995 přinesly další pokračování a finanční rozšíření těchto programů v Evropě.

Jedním z dalších významných projektů v oblasti vzdělávání je projekt *Comenius* pro první a druhý stupeň základních škol zaměřený na učitele a žáky.

□ Celoživotní vzdělávání

Celoživotní vzdělávání je základním programem následující dekády. 21. listopadu 2001 přijala Evropská komise zprávu nazvanou „*Making an European Area of Lifelong Learning a Reality*“ (Učinit v evropském prostoru celoživotní učení realitou) navrhuje širokou definici celoživotního vzdělávání, vytvoření strategií v jednotlivých oblastech odborného vzdělávání, priority v oblasti

národních strategií, postupy implementace programu. Celoživotní vzdělávání je definováno jako „veškeré vzdělávací aktivity během života s cílem zlepšit znalosti, dovednosti a kvalifikaci v perspektivě osobní, občanské, sociální a/nebo vztahující se k zaměstnání“. Zahrnuje tedy vzdělávání formální (univerzitní), neformální (odborné, profesní) a mezigenerační.

17. června 2002 Evropská komise přijala návrh na vytvoření pokračovacího programu *Erasmus* s názvem „Erasmus World“, na který je vyčleněno zhruba 200 milionů eur. Program si v rámci podpory vysokoškolského vzdělávání klade za cíl umožnit vzájemnou mezinárodní spolupráci a vazby s třetími zeměmi (mimo Evropu) na základě studia stipendistů postgraduálního studia a pobytu pedagogů na evropských univerzitách. Vzdělávací schéma je spojeno s tvorbou magisterských kurzů EU (European Union Masters Courses) na evropských univerzitách. Do roku 2008 má být vytvořeno na 90 univerzitních sítí poskytujících na 250 kurzů.

3. Odborný výcvik

V roce 1975 bylo založeno *Evropské centrum pro rozvoj odborného výcviku* (European Centre for the Development of Vocational Training – CEDEFOP). V 80. letech probíhala též celá řada aktivit, jež vyústila do programu *Leonardo da Vinci*. Program *Leonardo da Vinci* je program otevřený pro oblast odborného vzdělávání a výcviku pro více než 30 zemí. Fond odborného vzdělávání v Evropě zahájil svou činnost v roce 1995, těsně spolupracuje s CEDEFOP a přispívá k rozvoji odborného výcviku ve více než 50 státech mimo Evropu.

Zatímco Evropské centrum pro rozvoj odborného výcviku je zaměřeno na rozvoj odborného výcviku v EU na bázi technické a akademické, zaměřené především na studium, analýzu a výměnu informací, program *Leonardo da Vinci* poskytuje finanční podporu pro granty. Jeho cílem je též vytvoření kvantitativního informačního systému mapujícího situaci v oblasti odborného výcviku, jenž by poskytl solidní bázi informací pro definování politiky v této oblasti. K 1. lednu roku 2000 byly směry, kudy by se měla ubírat evropská politika v oblasti odborného výcviku, definovány v dokumentu „*Europass Training*“.

4. Jazyky

Znalost jazyků hrála v Evropě vždy důležitou roli: jednotlivci umožňovala lepší kariéru, možnost studovat nebo pracovat v zahraničí; jazyková vybavenost je základním předpokladem přístupu pracovníků ke globálnímu trhu. Znalost jazyků také sblíží kultury a zbavuje společnost xenofobie, rasismu a intolerance.

Výuka jazyků je základní součástí vzdělávacích a školicích programů. Jazyková část programu *Socrates* napomáhá státům při spolupráci a v rozvoji výuky jazyků. V rámci programu *Comenius* bylo vynaloženo nemálo prostředků na výměnu studentů a učitelů mezi jednotlivými školami. Také program *Leonardo da Vinci* podporuje národní projekty rozvíjející nové metody a materiály pro výuku jazyků. Evropská komise financovala 199 projektů v rámci Evropského roku jazyků (2001). Projekty zahrnovaly regiony, menšiny i znakovou řeč.

5. Vzájemné uznávání kvalifikace

Jednou z významných překážek bránících uplatňování odborníků v zahraničí je uznávání kvalifikace sou-

visející se změnami a vznikem nových odborností. Roku 2001 publikovala Komise dokument zabývající se budoucí možností vzájemného uznávání kvalifikace u státních profesí mezi státy EU.

Na mezinárodní úrovni působí síť informačních středisek nostrifikace *NARIC* (*National Academic Recognition Information Centres*) vytvořená na základě iniciativy EU z roku 1984, pokrývající též kandidátské země střední a východní Evropy a Kypr. Její činnost spočívá především v poskytování informací o vzájemném uznávání diplomů a osvědčení ze studijních pobytů v zahraničí. Evropská síť *ENIC* (*European Network of Information Centres*), jež je součástí *NARIC*, je tvořena sítí národních středisek. Sdružená síť *ENIC-NARIC* pak pokrývá veškeré evropské země, Rusko, USA a Nový Zéland. V souvislosti s transparentností kvalifikace v oblasti akademické i odborné vyvinulo UNESCO společně s Radou EU diplomový suplement zahrnující osobnostní vzdělání a popis absolvovaného vyššího odborného studia. Tento suplement se již začíná v Evropě široce uplatňovat. Ministři 30 evropských států se zavázali zajistit vzájemně srovnatelnou úroveň vyššího vzdělávání v Evropě do roku 2010. Výsledkem tohoto procesu by měla být možnost uplatnit vysokoškolské vzdělání kdekoli v Evropě.

6. Vzdělávání v zahraničí

Programy Evropské unie umožnily více než milionu studentů a pedagogů studovat a vzdělávat se v dalším evropském státě. Studijní pobyty v zahraničí přinášejí ještě celou řadu překážek spočívajících v odlišnosti vzdělávacích systémů a osnov odborného vzdělávání, s nimiž se jedinci musí potýkat. V roce 1996 Komise publikovala Zelenou knihu překážek v mobilitě. Ukazuje se, že tyto iniciativy otevřely pole daleko širší, světové výměně studentů: na jaře roku 2000 se sešli ministři vzdělání G8, aby si vyslechli zprávu o programu *Erasmus* a dohodli se, že do roku 2010 zdvojnásobí výměny studentů, pedagogů a vědeckých pracovníků v sektoru vzdělávání.

V prosinci roku 2000 vláda EU schválila Evropský akční plán mobility navrhuující celou řadu opatření zohledňujících situaci v jednotlivých státech.

□ Země třetího světa

Mnoho mimoevropských států vyhledává příležitost spolupráce a výměny studentů a odborníků s univerzitami v Evropě. Zejména v oblasti vysokoškolské byla nastolena bohatá spolupráce, která má svou historickou tradici. V roce 2001 byly podepsány dohody s USA a s Kanadou na dobu pěti let, program *Tempus* pokrývá země bývalého Sovětského svazu, Mongolsko a západní část Balkánu. Oblast Latinské Ameriky pokrývá program *ALFA* (*Amérique Latine Formation Académique*). Na rok 2002 byly plánovány v Evropském parlamentu diskuse na téma otevření spolupráce na poli vzdělávání pro země tzv. třetího světa.

7. Nové technologie

Evropská komise oslovuje soukromý a státní sektor ve smyslu urychleného zavedení a využití multimediálních technologií a internetu ve výuce. Následně po summitu v Lisabonu roku 2000 vydala zprávu *Akční plán*

eLearning: návrh vzdělávání pro zítřek (eLearning: designing tomorrow's education) se závěry summitu obsahujícími především návrh na další prohloubení, podporu a urychlení činností v oblasti elektronického vzdělávání. Dalšími cíli stanovenými na summitu bylo vytvořit cenově přijatelnou technickou infrastrukturu, upřednostnit vzdělání v oblasti počítačové gramotnosti, posílit spolupráci mezi všemi zúčastněnými stranami, mezi školami, vyššími odbornými školami v oblasti vybavení, kapacity a poskytovatele služeb a vytvoření sítí na národní, regionální a místní úrovni.

Evropa a elektronické vzdělávání

Akční plán eEurope: informační společnost pro všechny

„eEurope Action Plan: An Information Society for All“ (Akční plán eEurope: informační společnost pro všechny) je základním dokumentem Evropské unie definujícím globální strategii rozvoje informační společnosti. Hlavní cíle v oblasti elektronického vzdělávání shrnuje do tří základních bodů:

1. levnější, rychlejší a bezpečnější internet
2. investice do lidí a vzdělávání
3. podpora využití internetu

V oblasti vzdělávání jsou cíle Akčního plánu eEurope rozvedeny do následujících bodů:

1. Vybavit (s případným využitím strukturálních fondů) všechny školy, učitele a studenty vhodným přístupem k internetu a k multimediálním zdrojům.
2. Vytvořit transevropskou elektronickou vzdělávací a vědeckou síť s finanční podporou jednotlivých členských států a Evropské investiční banky.
3. Podpořit dostupnost služeb a vzdělávacích zdrojů na internetu, vytvářet platformu pro vzdělávání učitelů, studentů a rodičů (přístup na internet pro handicapované děti, přístup k digitalizovanému kulturnímu dědictví, vícejazyčným jazykovým výukovým programům, softwarové podpoře a využití zdrojů softwaru pro praktické účely).
4. Vzdělávat učitele v praktických dovednostech a tvořit osnovy zaměřené na osvojování a využívání informačních technologií.
5. Přizpůsobit osnovy a výuku možnostem poskytovaným elektronickým vzděláváním.
6. Zajistit, aby si všichni studenti a žáci opouštějící školu osvojili znalosti a dovednosti v ovládání a práci s informačními technologiemi.

Akční plán eLearning: návrh vzdělávání pro zítřek

Úsilí Evropské komise (eLearning Initiative) o podporu a implementaci ICT (information and communication technologies) v oblasti vzdělávání vyústilo do vytvoření základního dokumentu Evropské komise v oblasti elektronického vzdělávání nazvaného Akční plán eLearning: návrh vzdělávání pro zítřek („The eLearning Action Plan: Designing tomorrow's education“), který byl přijat 28. března roku 2001 a formuluje další strategii.

Tato iniciativa je součástí širšího úsilí Evropské unie definovaného v zásadním dokumentu „eEurope Action Plan“ (viz výše), stanovujícím základní cíle příští politiky

Evropské unie v oblasti implementace informačních technologií.

Akční plán eLearning pokrývá období let 2001–2004. Dokument jednak vysvětluje spojení „eLearning Action Plan“ a „eEurope Action Plan“ a dále rozvíjí způsob, jakým mohou jednotlivé členské státy a další evropské země participovat na uvedených programech.

Druhá část je věnována otázkám implementace; závěrem je uveden praktický průvodce službami a nástroji.

Akční plán eLearning si vytkl následující cíle:

- Propojit všechny školy vzdělávacími sítěmi do konce roku 2002.
- Dosáhnout počtu 5–15 žáků na jeden počítač do roku 2004.
- Zajistit dostupnost služeb podpory a vzdělávacích zdrojů na internetu, vytvořit platformu výuky on-line pro učitele, žáky a studenty do konce roku 2002.
- Podpořit vývoj předmětů s cílem integrovat nové metody výuky založené na informačních a komunikačních technologiích do konce roku 2002.

Cíle Plánu dále zahrnují:

- Do konce roku 2003 zajistit, aby všichni absolventi škol měli příležitost osvojit si počítačovou gramotnost.
- Zajistit příslušné vzdělání učitelům, přizpůsobit výukové programy potřebě učitelů, zavést opatření pro reálné využití digitálních technologií ve výuce do konce roku 2002.
- Nabídnout každému zaměstnanci možnost osvojit si v kurzech počítačovou gramotnost v rámci systému celoživotního vzdělávání do konce roku 2003.

Od přijetí iniciativy eLearning v květnu roku 2000 byly učiněny následující základní kroky:

- stanovení postupu členských států v budování vzdělávacích strategií a infrastruktury
- diskuse o problematice elektronického učení v členských státech odrážející se v diskusích na půdě Evropského parlamentu a v regionálních výborech, obohacené o zkušenosti evropské kooperační vzdělávací a odborně výchovné sítě
- diskusí se účastní i podniky, jež spolupracují s Evropskou investiční bankou
- byly vytvořeny tři pracovní skupiny spolupracující s členskými státy, Evropskou komisí a se zástupci průmyslu
- Rada ministrů pro školství na setkání v Bruselu (12. 2. 2001) přijala Zprávu o konkrétních cílech systému vzdělání zahrnujících využití informačních a komunikačních technologií

Rozhodnutí Rady EU ze dne 13. června 2001 o e-Learning (2001/C 204/02) ve smyslu Lisabonského summitu vyzývá čekatelské státy k rozšíření a prohloubení spolupráce v oblasti integrace informačních technologií, implementace internetu a multimédií do procesů výuky, k urychlení vybavování školských zařízení počítači, k využití možností, jež digitalizace a standardizace v oblasti dokumentů nabízejí (využít k tomuto účelu též schopností a kapacit, jež poskytují knihovny), k podpoře spolupráce mezi pedagogy a odborníky, podpoře

výzkumu a využití technologií ve výuce. Evropské komisi pak ukládá vytvořit a rozšířit informační portály v příslušných oblastech souvisejících s problematikou elektronického vyučování, věnovat pozornost a podporu síti spolupráce odborníků z celé Evropy, podpořit spolupráci mezi poskytovateli služeb a produktů a mezi školami.

Efektivita výuky je podmíněna rozsáhlými reformami a reorganizacemi ve struktuře vzdělávání. Ve sféře elektronického učení byly učiněny základní kroky k další spolupráci a to v oblastech: výchovy, odborné výuky, vzdělávání mládeže, výzkumných programů. Programy jsou financovány ze zdrojů Fondu evropského rozvoje, Evropského sociálního fondu, Evropské investiční banky. Kandidátské země též projevíly zájem o Akční plán eEurope+ specifikovaný pro přistupující členské státy (Akční plán eEurope byl prezentován na Evropském summitu v Göteborgu 16. června 2001).

Konkrétní cíle strategie v této oblasti byly pak definovány ve zprávě Rady pro vzdělání Rady EU s názvem „*The concrete future objectives of education and training systems*“ (Konkrétní budoucí cíle vzdělávacích a odborně vzdělávacích systémů) (5680/01 EDUC 18, 14. února 2001).

Na úrovni jednotlivých států EU jsou rozvíjeny vlastní akční plány podpory využití počítačů a multimédií ve výuce většinou ve formě finanční podpory pilotních projektů elektronické výuky na školách a v oblasti vyššího vzdělávání. Univerzity používají elektronickou výuku jako podporu a přidanou hodnotu svých lekcí a přednášek, poskytují touto formou studijní materiály studentům pobývajícím mimo univerzitní prostředí. Některé univerzity navazují odbornou spolupráci s podniky v oblasti elektronického učení.

Poslední prohlášení Evropské komise s názvem „Učiňme realitou Evropu celoživotního vzdělávání“ („*Making a European Area of Lifelong Learning a Reality*“) (COM(2001) 678 final, 21. 11. 2001), podobně jako diskuse na toto téma, hovoří o elektronickém učení jakožto jednom z nejdůležitějších prostředků vzdělávání, jež umožňuje formální i neformální celoživotní vzdělávání dospělých zejména z hlediska sdílení zdrojů a vytváření společnosti lidí, kteří se učí a odborně vzdělávají. Předpokládá se nárůst trhu s produkty a službami v oblasti elektronického vzdělávání.

Současný stav v oblasti implementace informačních technologií v členských státech EU

První orientační zpráva z oblasti implementace informačních a komunikačních technologií v EU s názvem eEurope Benchmarking Report, publikovaná 7. 2. 2002 shrnuje výsledky v uskutečňování cílů stanovených na summitu Rady EU v Lisabonu. Zpráva mapuje postupně se rýsující evropskou elektronickou ekonomiku. Proces je však velmi pomalý a mezi jednotlivými státy Evropské unie existují značné rozdíly, přestože ekonomika z hlediska evropského a globálního roste.

Generální ředitelství pro informační společnost Evropské komise poskytuje stručný přehled situace ve školství EU:

- úroveň počítačového vybavení ve školách států EU je dostatečná (12 žáků na počítač, 25 na počítač připojený na internet)
- 9 škol z 10 má připojení na internet (v 8 školách z 10 mají žáci přístup k internetu)

- pouze 2 třetiny škol využívají ISDN
- situace v jednotlivých členských státech se značně liší, průkopnické země postoupily daleko, zatímco v jiných státech technologie velmi zaostávají
- 6 učitelů z 10 má přístup k počítači a 4 z 10 na internet
- polovina učitelů má zkušenosti s používáním internetu (7 z 10 je doma připojeno k internetu)
- jedna pětina učitelů nepovažuje internet za relevantní pro výuku, avšak 9 z 10 je přesvědčeno o tom, že internet ovlivní styl výuky

Pracovní skupina expertů členských států EU s názvem eAccessibility sleduje zvláště směry Akčního plánu eEurope 2002 týkající se přístupu na internet pro handicapované:

- přijetí iniciativy WAI¹⁾ (Web Accession Initiative) spočívající ve směrnících a standardech publikování na webu, včetně tvorby a implementace evropských a mezinárodních norem upravujících informační prostředí (CEN – Evropská komise pro standardizaci, CENELEC – Evropský výbor pro elektrotechnickou standardizaci, ETSI – Evropský institut telekomunikačních standardů a dalších členů ICTSB (Information and Communication Technologies Standard Board), ECMA – Asociace evropských výrobců počítačů, W3C apod.)
- tvorba relevantní legislativy
- podpora a vytvoření sítě národních center pro vývoj designu v oblasti informačních technologií a podpora tvorby doporučení pro designéry a odborníky aplikující informační technologie

Informace o aktuálním dění v oblasti elektronického vzdělávání jsou uveřejňovány v pravidelných měsíčních intervalech ve zpravodaji s názvem „*What's New in eLearning*“.

Podpora jednotlivých institucí spočívá především v podpoře jednotného informačního portálu (e-Europe Portal Project), umožňujícího přístup k informacím a službám, k politice Komise EU a k aktivitám týkajícím se informační společnosti. V oblasti veřejné správy jednotlivých členských států je nutno rozvíjet a vytvářet informační portály tzv. 2. generace, splňující nové nároky na poskytování a vyhledávání informací, jež by umožňovaly přístup k informacím z oblasti veřejné správy.

Agentura Eurostat přispívá svou činností k tvorbě politiky v oblasti eLearning statistickými zjištěními.

V oblasti vysokého školství jsou v některých státech Evropské unie realizovány projekty zabývající se vzděláváním učitelů ve využívání informačních technologií. S transformací a přenosem výukových modulů však jsou značné potíže. Dánský projekt, kterého se zúčastnilo 50 % dánských učitelů, se ukázal jako neefektivní. Podobný projekt ve Švédsku se setkal se stejnými potížemi.

Ukazuje se, že cíle, které si Evropská komise stanovila v oblasti elektronického vzdělávání, je třeba nejen modifikovat z hlediska termínů dosažení vyčteného, ale též bude třeba volit modifikaci strategií. Téměř dva roky po zahájení iniciativy eEurope v Lisabonu je zřejmé, že budoucí akce by měly být zaměřeny především na otázku kvality a ceny přístupu na internet. Vedle technologických a kvalitativních aspektů stojí v popředí zájmu otázka důvěry občanů Evropské unie v informační technolo-

gie spojená s postupným zvyšováním úrovně znalostí zejména u mladých lidí.

V únoru letošního roku byl v příležitosti konference „Learntec 2003“ v Karlsruhe zahájen provoz nového informačního portálu elektronického vzdělávání v Evropské unii – <http://www.elearningeuropa.info>. Portál obsahuje informace o programech, projektech, dokumentech a iniciativách v oblasti elektronického vzdělávání v Evropské unii, odkazy na informace o plánech a koncepcích v oblasti elektronického vzdělávání jednotlivých členských států Evropské unie.

Cílem informačního portálu Ploteus (Portal on Learning Opportunities Throughout Europe – na adrese <http://www.ploteus.org/>) fungujícího od března letošního roku je poskytnout orientaci v informačních zdrojích týkajících se možností vzdělávání v zemích Evropské unie a kandidátských zemích poskytovaných sítí národních informačních středisek pro poradenství Euroguidance.

Přehled programů vzdělávání v Evropě

Socrates

Evropský program vzdělávání, jehož cílem je zvýšit kvalitu vzdělávání a podpořit spolupráci mezi participujícími státy. Program je zaměřen na podporu celoživotního vzdělávání, možnost přístupu ke vzdělání, možnost zvýšení kvalifikace a odborného vzdělání. První pětiletá fáze programu – 1995–1999. Program byl obnoven pro druhou fázi trvající sedm let (2000–2006).

Program Socrates je tvořen osmi oblastmi činností vyjádřených v programech:

1. Comenius: vzdělávání na základních školách
2. Erasmus: vyšší vzdělávání
3. Grundtvig: vzdělávání dospělých
4. Lingua: výuka a vzdělávání v jazycích Evropské unie
5. Minerva: informační a komunikační technologie ve vzdělávání, distanční vzdělávání
6. Monitorování a inovace vzdělávacích systémů a politiky
7. Činnosti spojené s ostatními evropskými programy
8. Doprovodné činnosti (propagace, podpora implementace apod.)

Leonardo da Vinci

Akční program implementace odborného výcviku podporující a doplňující aktivity jednotlivých členských států EU.

Cílem programu je využití mezinárodní spolupráce pro podporu kvality, inovačních aktivit a pro celkovou podporu systému odborného výcviku a praxe v rámci Evropy.

Detailněji pak program Leonardo da Vinci sleduje tři základní cíle: usnadňuje integraci do zaměstnání (praxe), podporuje kvalitu odborného vzdělávání a jeho přístupnost a prosazuje vliv odborného vzdělávání na inovace.

Tempus

Mezinárodní evropský program spolupráce v oblasti vysokoškolského vzdělávání založený v roce 1990. Je součástí programů pomoci v oblasti ekonomických a

sociálních reforem probíhajících ve státech střední a východní Evropy (PHARE), ve státech bývalého SSSR a v Mongolsku (TACIS). Cílem programu Tempus je napomoci restrukturalizaci vyššího vzdělávání v uvedených státech za účelem přizpůsobení požadavkům tržní ekonomiky.

Kromě těchto základních vzdělávacích programů naplňujících jednotlivé cíle v oblasti vzdělávací politiky EU probíhají programy zaměřené na spolupráci Evropské unie s USA a Kanadou: roku 1995 byla podepsána mezi Evropskou unií a Spojenými státy dohoda o spolupráci v oblasti vyššího a odborného vzdělávání (program spolupráce EU/USA byl obnoven pro roky 2001–2005); obdobná dohoda o spolupráci byla podepsána v roce 1995 s Kanadou (také program spolupráce EU/Farada byl obnoven pro léta 2001–2005).

Poznámka:

- 1) Přijetí WAI bylo dokončeno v rámci EU a implementace postupuje v jednotlivých státech.

Literatura:

EURYDICE : The information network on education in Europa [online]. Brussels : EURYDICE European Unit. [cit. 2003–02–02]. Dostupný z WWW: <<http://www.eurydice.org/>>.

EURYBASE, Eurydice database [online]. Brussels : EURYDICE European Unit, 2001– [cit. 2003–02–02]. Dostupný z WWW: <http://www.eurydice.org/Eurybase/frameset_eurybase.html>.

Lifelong Learning [online]. Brussels : Commission of the European Communities, 1995– [cit. 2003–02–02]. Dostupný z WWW: <<http://www.europa.eu.int/comm/education/life/index.html>>.

CEDEFOP (European Centre for the Development of Vocational Training) : [Home Page]. Thessaloniki : CEDEFOP, updated 13th February 2003 [cit. 2003–02–20]. Dostupný z WWW: <<http://www.cedefop.eu.int/index.asp>>.

Education and training : [Home Page]. 1995– [cit. 2003–02–02]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu.int/comm/education/index_en.html>.

EUROPASS TRAINING. Brussels : Commission of the European Communities, 21st September 2000 [cit. 2003–02–02]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu.int/comm/education/europass/index_en.html>.

Homepage of the site relating to the European Internal Market policy : [Home Page] [online]. Brussels : Commission of the European Communities, 1995– [cit. 2003–02–02]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/index.htm>.

NARIC. The ENIC–NARIC Web site : Gateway to the Recognition of Academic and Professional Qualifications in Europe : [Home Page] [online]. 2001– [cit. 2003–02–02]. Dostupný z WWW: <<http://www.enic-naric.net/>>.

EuropeAid – ALFA Programme [online]. Brussels : Commission of the European Communities, last update 20th February 2003 [cit. 2003–02–02]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/alfa/index_fr.htm>.

eEurope 2002 : an Information Society for All : Action Plan (prepared by the Council and the European Commission for the Feira European Council 19–20 June 2000 [online]. Brussels : Commission of the European Communities, 14th June 2000. 2002 [cit. 2003–02–02]. Portable Document Format. Dostupný z WWW: <http://europa.eu.int/information_society/eeurope/action_plan/pdf/actionplan_en.pdf>.

Communication from the Commission to the Council and the European Parliament : The eLearning Action Plan : Designing Tomorrow's Education (Com (2001)172 final) [online]. Brussels : Commission of the European Communities, 28th March 2002 [cit. 2003–02–02]. Portable Document Format. Dostupný z WWW: <http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/cnc/2001/com2001_0172en01.pdf>.

eLearning – Designing tomorrow's education [online]. Brussels : European Communities, 1995– [cit. 2003–02–02]. Dostupný z WWW: <<http://www.europa.eu.int/comm/education/elearning/index.html>>.

Council of the European Union. Council Resolution of 13 July 2001 on e-Learning (2001/C 204/02). *Official Journal of the European Communities*, C 204/3, 20th July 2001 [cit. 2003–02–02]. Portable Document Format. Dostupný z WWW: <http://europa.eu.int/comm/education/elearning/reso_en.pdf>.

eLearning – Designing tomorrow's education – What's new in eLearning [online]. Brussels : Education and Culture Directorate-General, 2001– [cit. 2003–02–02]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/publ/news/index_en.html>.

ICTSB. *ICTSB (Information and Communication Technologies Standard Board) : [Home Page]* [online]. c2001– [cit. 2003–02–02]. Dostupný z WWW: <<http://www.ict.etsi.org/>>.

elearningeuropa.info : [Information Portal] [online]. 2003– Dostupný z WWW: <<http://www.elearningeuropa.info/>>.

